

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 52. An sit obligatio restituendi totam materiam gravem, quam quis abstulit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

reliqui non essent compensaturi : Itaque tum aliquis sub mortali tenebitur tantum ex charitate, si movit alios, attamen credat futurum, ut restituant, si ipse prior aut simul restituat leve illud, quod abstulit, tum enim sine gravi incommodo potest & tenetur avertere grave damnum, quod proximus haberet ex carentia restitutionis, quam facere tenetur.

Instab. Ergo poterit grave damnum causari alicui, ad quod tamen reparandum nemo ex iustitia sub mortali teneatur. R. C. seq. cum *Less. Salas, Dicast. n. 80. Ovied. n. 118.*, cum enim totum damnum non fit datum nisi per injurias veniales diversorum hominum independenter ab invicem operantium, satis est singulos sub obligatione levi teneri restituere partem suam, cui obligationi si satisfaciant, alter recipiet totum. Videri possunt plura circa hanc materiam apud *Oviedo à n. 110. & Haun. à n. 197.*

248 Q. 52. *An sit obligatio restituendi totam materiam gravem, quam quis abstulit. R. §. 1.* Esse, nam n. 242. diximus esse veniale nolle restituere quamcumque partem levem furto ablatam. Unum objici potest, nam supponendo, quod 4. solidi sint materia gravis respectu pauperis, non autem respectu divitis, si pauper abstulerit diviti 4. solidos, eosque amiserit, pauper tenebitur hos 4. solidos restituere diviti, hoc autem videtur inconveniens, nam pauper subiret damnum grave, cum tamen dives passus sit tantum leve damnum, iustitia autem non obligat, ut inferens damnum leve, subeat damnum grave. R. 1. Si argumentum valet, ergo pauper nunquam tenetur restituere diviti totum, quod abstulit etiam
cum

cum culpa mortali, si inde non sit factus ditior, quia pauperi erit gravius damnum, quàm diviti. R. 2. Justitia non obligat, ut inferens damnum absolutè leve, subeat damnum ex parte objecti absolutè grave, c, ut inferens damnum comparativè leve respectu damnificati, subeat grave comparativè ad damnificantem, n, nam id per accidens est, & cùm pauper non possit aliter reducere æqualitatem jurium, ad hoc tenetur.

§. 2. Probabilius videtur ad evitandum mortale satis esse restituere tam multum, ut reliquum, quod non restituitur, sit solum materia levis, v. g. si materia gravis respectu illius, cui furatus es, sint 30. stuferi, & 29. sint materia levis, si furatus sis 30. & restituas unum, quamvis retineas 29., non videris peccare nisi venialiter, ita *Sanch: l. 7. c. 21. n. 9. Less. Ovied. de pec. contr. 3. p. 7. n. 109. Rebell. Vasq. Bonac. alique multi cum Dicast. de Rest. d. 9. n. 62. contra Med. Cordub. Lop. & alios, quos sequitur Esp. q. 36.*, saltem in casu, quo ex iniusta acceptione est obligatio restituendi. Ratio nostra est 1: quia si ab initio esses furatus tantum 29., non peccares mortaliter hos retinendo, uti supponitur, ergo neque nunc, si uno restituto retineas 29., idem enim est jus contra primum furtum & contra hanc retentionem. 2. Qui intulit grave damnum in fama, & illud imminuit ita, ut non maneat grave, ille non amplius tenetur sub mortali ad restituendum, uti fatetur *Esp.*, ergo idem dicendum est in aliis rebus restituendis. 3. Si quis vovisset quotidie orare rosarium sub pœna bis orandi sequente die, si hoc die omisisset, cras orans, v. g. tres decades ad supplendum pro hac die

die

die, evitaret mortale, uti fatetur *Esp.*, idem autem est in nostro casu, disparitates enim, quas affert, re ipsa non videntur facere ad rem.

250 §. 3. *Obj. 1.* Communis & quasi naturalis sensus omnium hominum est, quod sic restituens non satisfaciat, sed tantum eludat justitiam, ita *Esp. R.* Communis sensus est, quod non satisfaciat plenè sed in re levi eludat justitiam, c, quod non satisfaciat, quantum necesse est ad vitandum mortale, aut quod in re gravi eludat justitiam, n,

251 *Obj. 2.* Qui in materia gravi est læsus, hoc ipso acquisivit jus ad repetendam materiam gravem, ita ut meritò sit graviter invitus, si reddatur tantum pars levis, nisi fortè fiat sub conditione reliquarum etiam reddendarum, ergo non satisfit reddendo partem tantum levem. *Prob. ant.*, acquisivit jus ad simultaneam restitutionem omnium partium ablatarum, ergo si non restituatur similtas omnium partium, fit illi injuria, ita *Esp. R. N. antec.*, ad *prob. dist. consequens*, ergo si non restituatur similtas, fit illi injuria, gravis, n, saltem levis, c: consequentiam: jus ipsius est divisibile, sicuti etiam partes sunt divisibiles, unde si non retineatur pars gravis, non læditur jus magnum, & consequenter non peccatur mortaliter.

Instab. 1. Ergo erit obligatio gravis restituendi materiam levem. *R.* Erit obligatio gravis restituendi materiam levem, non prout levis est, sed prout retenta cum aliis est constitutiva materiam gravis, & è contrà prout restituta est sublativa materiam gravis, unde est obligatio gravis tollendi

di

di gravitatem materiæ, sive illam gravitatem convertendi in levitatem.

Instab. 2. Obligatio gravis respicit materiam gravem. R. Respicit materiam gravem, quæ tota sub mortali restitui debeat, n, quæ sub mortali eousque restitui debeat, ut non maneat gravis, c, & hoc fiet in nostro casu.

Q. 53. An sit obligatio compensandi damna orta ex dilatione restitutionis. R. Culpabiliter differens restitutionem tenetur compensare damna, uti patet: è contrà si delatio non sit culpabilis sed superveniat, v. g. ex impotentia restituendi, AA distinguunt, nam si debitum erat ex delicto, *Molin. Laym. Rebel. Lugo d. 21. n. 17. Less. l. 2. c. 16. n. 32. Dicast. de Rest. d. 10. n. 76. Tamb. l. 8. t. 3. c. 2. §. 6. n. 5. Illf. t. 4. d. 3. n. 262. Petsch. p. 212.* aliique communiùs obligant ad refarcienda damna, quia injusta acceptio, quæ præcessit, adhuc est causa illorum; *Nav. tamen Dian. p. 11. t. 2. R. 34. Burgh. cent. 1. cas. 10. & 24.* excusant, nisi prævidens & volens posuisset causam dilationis; quam sententiam *Dicast.* vocat probabilissimam, si causa differendi sit gravis necessitas vel periculum spirituale, quia ultima damna proveniunt ex justa dilatione solutionis, justa autem dilatio purgat moram, estque tum justa, quando in his circumstantiis fieri non potest solutio, tum enim creditor non potest esse rationabiliter invitus circa dilationem; & secundùm hanc sententiam docet contra alios *Lugo d. 18. n. 43.*, si materia restituenda valebat 100: aureis, quando debebat restitui, & postea valet tantùm 80:, quando post dilationem justam restituitur, satis esse restituere valorem 80:, nam quando valebat

100: ;